

Björkfors

KINDA KANAL

Kinda Lokalhistoriska Arkiv

Björkfors på vykort från AG Andersson Bok- & Pappershandel, Kisa Stora mängder timmer ligger i Björkern.

Att anlägga en kanal mellan södra Östergötlands skogsbygger och Linköping vid Roxen fanns det planer på redan under 1700-talets mitt. En av grundförutsättningarna var att man till största delen kunde dra nytta av Stångån och det sjösystem med sjöarna Åsunden, Järnlunden och Stora Rängen som förbinder Linköping i norr med Kindabygden i söder.

En första sträckning mellan Horn och Labbenäs blev verklighet under 1800-talets första år. På grund av ett ras i Brokind sluss under vårfloden 1813 blev båtleden kortlivad. Trafiken mellan Horn och Labbenäs kom åter igång först 1861 och ångbåten General Boy trafikerade kanalen.

År 1872 inspekterades den helt färdiga Kinda Kanal och certifierades den 21 september. Den första kanaltrafiken till Horn hade sin slutstation vid Åby brygga, på säteriets mark. Tillkomsten av Kinda Kanal betydde ett uppsving för regionen runt Åsunden. Många sågverk kom att växa upp kring sjösystemen däribland vid Björkfors som växte upp till ett samhälle kring just denna verksamhet. Från början fanns här en vattensåg som sedan byttes ut till en ångsåg. Timmer forslades hit till sågen från skogarna runt Björkern. Härifrån transporterades sedan virket av bogserare med prämar och lastfartyg.

Kinda Lokalhistoriska Arkiv

Björkfors med sågverket i förgrunden och Björkern bakom.

Okänd fotograf, omkring 1900

Arbetare vid Björkfors såg.

Joakim Johanssons arkiv

Med Björkfors som hemmahamn

Ett fartyg som med tiden kom att bli mycket välkänt på Kinda Kanal byggdes i Söderköping som lastfartyg. Det döptes år 1872 till BJÖRKFORS N:o 1. Troligtvis beställdes lastfartyget av Björkfors Sågverks aktiebolag. Fartyget användes först för transporter för detta bolag.

Våren 1888 fick fartyget det nya namnet KINDA. Hon fortsatte att gå som lastfartyg men tog även passagerare. KINDA gjorde efter 85 år sin sista tur den 30 augusti 1957. Efter att några år ha fungerat som husbåt med namnet Linda brändes fartyget upp 1977.

Det var populärt att resa till Drabo för att dricka brunn. 1871 bildades bolaget Drabo Brunns Bolag och detta upphörde 1888. Källan hade dock varit i bruk som hälsokälla i omkring 100 år tidigare. Troligtvis har området varit en tillflyktsort och mötesplats långt tillbaka i tiden och tar man 100 år från 1871 så är vi tillbaka till 1771. 1804 uppmanades en kvinna av prästen att kurer sig vid Drabo hälsobrunn efter att ha varit i Medevi brunn. Det fanns en hotellbyggnad med 12 enkla rum+matsal, 3 s k "Drabohyddor" 2 r o k (uppförda 1880) och en villa med 6 r o k.

Fotograf: Bertil Nilsson, 1953

Resan Linköping-Drabo tog 10 timmar varav 0,5 tim med ångslup på Björkern. Bytet av båt var nödvändigt då nivåkillnaden mellan Åsunden och Björkern är 12 meter. En ångslup man åkte med över Björkern till Drabo hette PONY och lär ha varit lite svårhanterad. Man kunde köpa polletter för att få åka med båten. Namnet PONY stod på polletten.

Mer information finns vid Drabo brunn som än idag går att dricka ur. Källor bl a Kinda Lokalhistoriska Arkiv

Cervus (Jägmästare Erik G:son Hjort) vägledare för Kinda kanal från år 1888 står följande om Drabo brunn som var en hälsokälla: "Efter dess uppmärksammande 1871 bildades ett bolag för att der inrätta en kurort."

"En liten ångslup förmedlar persontrafiken med Björkfors."

"Tilllägg och rättelser 1892: Drabo brunn är numera icke kurort"

Det går fortfarande att dricka ur Drabo brunn, även om Drabo inte längre är en sk kurort.

Valö som ligger i sjön Björkern ca 1 km från Björkfors samhälle har bad, sommarcafé och festplats. Platsen har en nostalgisk atmosfär av 1940-50-tal.

Kinda Lokalhistoriska Arkiv

Affären i Björkfors.

Fotograf: Didrik von Essen, 1904

Björkfors såg. Tunneln ned mot vattensågen. Förmodligen barnarbetare med i bild.

Fotograf: AB Flygfrakt, 1943

Björkfors.

Fotograf: AB Flygfrakt, 1943

Björkhem med vägen till Valö till höger längs sjön.

Fotograf: Bertil Nilsson, 1962. Kinda Lokalhistoriska Arkiv

Valö.

KANALMUSEUM

I en mindre uthusbyggnad vid Brokinds sluss har föreningen Kinda Kanals Vänner och kanalbolaget sammanställt verktyg och redskap från kanalbygget samt fotografier, ritningar och skisser. Öppethållande under kanalsäsongens och slussens ordinarie tider.

Kontakta slussvakten i Brokind för ytterligare information och bokning av gruppvisning.

Serien med historiska informationstavlor utplacerade längs kanalen är producerad av Kinda Kanal med medel från bl a Westman-Wernerska stiftelsen.

I samarbete med: